

فصلنامه دانش انتظامی سمنان ، دوره یازدهم ، شماره چهل و دوم ، زمستان ۱۴۰۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۱۰/۰۱

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۱۰/۳۰

صفحات: ۱۰۳ - ۷۸

تأثیر شبکه های اجتماعی در پیشگیری از بزهکاری و جرم

نویسنده:

محسن وفايي نژاد*

چکیده

این تحقیق با هدف شناسایی تاثیر شبکه های اجتماعی در بزهکاری و جرم انجام گرفت. با توجه به هدف، تحقیق حاضر از جمله تحقیقات کاربردی به شمار می رود و با توجه به نحوه گردآوری داده ها، این تحقیق از انواع تحقیقات میدانی و پیمایش اجتماعی و از جنبه نحوه تجزیه و تحلیل، تحقیق حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری این تحقیق شامل ۲۲۰ نفر از شهروندان شهر سمنان میباشد. ابزار تحقیق پرسشنامه محقق ساخته ۴۳ سوالی میباشد که شامل شاخص های «آموزشی»، «فرهنگسازی»، «مشارکت اجتماعی»، «اطلاع رسانی و آگاهی بخشی» شبکه های اجتماعی و پیشگیری اجتماعی از جرم میباشد. برای بررسی سوالات تحقیق در جامعه از آمار توصیفی و استنباطی در نرم افزار SPSS نسخه ۱۸ استفاده شده است. نتایج نشان داد هر واحد تغییر در آموزش، می تواند حامل ۱۹.۵ درصد تغییر در پیشگیری اجتماعی از جرم در سطح معناداری ۰/۰۵ باشد. همچنین هر واحد تغییر در متغیر مشارکت اجتماعی می تواند حامل ۳۴.۴ درصد تغییر در پیشگیری اجتماعی از جرم در سطح معناداری ۰/۰۵ باشد. ضمناً هر واحد تغییر در فرهنگسازی، می تواند ۲۳.۱ درصد تغییر در پیشگیری اجتماعی از جرم در سطح معناداری ۰/۰۵ ایجاد نماید. در نهایت اینکه هر واحد تغییر در اطلاع رسانی، می تواند ۴۱.۲ درصد تغییر در پیشگیری اجتماعی از جرم در سطح معناداری ۰/۰۵ ایجاد نماید.

کلمات کلیدی: شبکه های اجتماعی، آموزش، مشارکت اجتماعی، فرهنگسازی، اطلاع رسانی، پیشگیری اجتماعی از جرم.

پښتونستان ښار علمي او مطالعاتي مرکز
پښتونستان ښار علمي مرکز

مقدمه

فعالیت های رسانه ای پلیس در شبکه های اجتماعی به لحاظ برخورداری از حجم زیاد مخاطب می توانند از جهت بسیج منابع برای تحقیق جنایی و کمک به پلیس مورد توجه ویژه قرار گیرند و با تقویت فضای عقلانی و آرامش عاطفی مانع بروز انگیزه های جنایی گردند. ولی شبکه های اجتماعی می توانند از طریق پخش آگهی های تبلیغاتی ضد جرم شهروندان را تشویق به ارائه گزارش درباره جرائم نمایند و در واقع حداقل مسئول کشف بخش کوچکی از جرائم کوچک و بزرگ از جمله ریشه دارترین آنها می باشند. اطلاع رسانی به آحاد جامعه پلیس می تواند از طریق ارائه اطلاعات کلی در مورد شیوه های اجتناب از بزه دیدگی به جامعه به پیشگیری از جرم کمک کند. پلیس همچنین می تواند در آگاه سازی عمومی و تبلیغات رسانه ای در شبکه های اجتماعی به منظور تغییر گرایشها و رفتارها در مورد جرم و خشونت شرکت نموده و برای جلوگیری از بزهکاری نوجوانان، زنان، اقلیتهای فرهنگی و افراد ناتوان جلوگیری کند. مشارکت پلیس در عدالت اجتماعی یا ترمیمی، مدلی از مشارکت عمومی از طریق درگیر کردن گروهها و اشخاص مختلف به عنوان یک عامل مهم در یافتن راه حل های موثر و پایدار را ارائه می دهد. ارائه حمایت قوی به بزه دیدگان، اعتماد عمومی را به پلیس برقرار کرده و بزه دیدگان را ترغیب به گزارش موارد جرم به پلیس و درخواست کمک از آن می کند. شبکه های اجتماعی موظفند که شناخت همه جانبه ای از مضرات و زیان ها و عواقب جرم را در اختیار اعضای جامعه بگذارند و به این وسیله، انگیزه ارتکاب جرم را کاهش دهند. شبکه های اجتماعی عمدتاً از طریق اقناع پذیری بهتر می توانند در کنترل اجتماعی مؤثر باشند.

۱- طرح مساله

جرم شناسان، شبکه اجتماعی را در ذیل عوامل اجتماعی یا محیط انتخابی یا اتفاقی جرم بررسی کرده، بر نقش های دوگانه آن در وقوع جرم یا پیشگیری از آن تاکید دارند و معتقدند این ابزار در پرورش یا انحراف افکار عمومی نقش مهمی را ایفا می کند و بهترین وسیله برای روشن شدن اذهان و تنویر افکار عمومی و عقاید هستند. بنابراین ماهیت رسانه

های جمعی به گونه ای است که برای جذب مخاطب ناگزیرند مفاهیم مورد نظر و واقعیات را اغراق آمیز یا تحریف آمیز ارائه دهند و رسانه ها با انتخاب موضوع حوادث و چگونگی انتقال مفاهیم و پیام ها به مردم، نقش موثر در تعیین اشکال و محدوده جرم وانحرافات اجتماعی بر عهده دارند. در این خصوص حبیب زاده ملکی و همکاران (۱۳۸۸) در تحقیق خود نشان دادند که شبکه های اجتماعی از یک طرف (بسته به نحوه انعکاس حوادث و اخبار) توانایی تشدید احساس ناامنی، ترویج بزهکاری و تشویق افراد مستعد به ارتکاب جرم را دارند و از سوی دیگر با ایفای نقش اطلاع رسانی و ترویج الگوهای زندگی سالم، می توانند در کاهش وقوع جرم و افزایش احساس امنیت موثر باشند. همچنین رسانه می تواند نقش روان درمانی داشته باشد. به طور کلی، طرز نگرش و نگاه مردم به جرم به آنچه که از طریق رسانه های جمعی چاپ و پخش می شود، بستگی دارد (امینی، ۱۳۹۷: ۷۶).

شبکه های اجتماعی با نمایش کیفیهایی که برای مجرمان در برابر تخلف و تخطی از قانون در نظر گرفته شده است، می توانند در کاهش جرم تأثیرگذار باشند. تا هنگامی که مجرم، از مجازات های قانونی هنجارشکنی تصور روشنی در ذهن خود نداشته باشد و تنها به منافع و مزایای تخطی از مقررات بیندیشد، انگیزه ارتکاب جرم در او تشدید می شود، بدین لحاظ شبکه های اجتماعی موظفند که شناخت همه جانبه ای از مضرات و زیان ها و عواقب جرم را در اختیار اعضای جامعه بگذارند و به این وسیله، انگیزه ارتکاب جرم را کاهش دهند. مارش در مقاله ای با عنوان بررسی تطبیقی پوشش خبری جرم در روزنامه های ایالات متحده و دیگر کشورها با تحلیل محتوای ۳۶ روزنامه امریکایی و بررسی ۲۰ پژوهش دیگر در ۱۴ کشور جهان در دهه های هفتاد و هشتاد، به این نتیجه دست یافت که جرم های خشونت آمیز بیشتر از آنچه در آمار های رسمی آمده، در روزنامه ها بازتاب داشته است. ولی در عوض درصد گزارش جرم های علیه اموال در روزنامه ها بسیار کمتر از میزان ارتکاب آن بوده است. به عبارت دقیقتر، نسبت گزارش های مربوط به جرم های خشونت آمیز به جرم های علیه اموال در این روزنامه ها ۸ به ۲ بوده است؛ یعنی سهم گزارش های مربوط به جرم های علیه اموال یک چهارم جرم های خشونت آمیز بوده، در حالی که در طول دوره مورد مطالعه، براساس آمارهای رسمی جرم های علیه اموال ۹ برابر بیشتر از جرم های خشونت آمیز بوده است. محققان این نتیجه رسیدند که تمایل شبکه های اجتماعی به ارائه گزارشها و وقایع غیر واقعی، احساسی و نیز ناتوانی رسانه ها در قرار دادن اخبار در بسترهای واقعی خود و ارائه آن

به مخاطبان باعث اطلاع رسانی غلط به مخاطبان و ایجاد ترس از جرم و خشونت در جامعه شده است (بوسجین، ۱۳۹۶: ۱۰۶).

این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سوال اساسی است که فعالیت های شبکه های اجتماعی تا چه حد در پیشگیری اجتماعی از جرم نقش دارند؟

۲- پیشینه پژوهش و چارچوب نظری

۲-۱- پیشینه پژوهش

۲-۱-۱- تحقیقات داخلی:

ابوذری در ۱۳۹۸ به بررسی تاثیر نقش سازمان های موثر در پیشگیری از وقوع جرم پرداخت. جامعه آماری وی ۱۲۰ نفر از سازمانهای مرتبط با موضوع از جمله ناجا بودند. روش نمونه گیری تصادفی و اطلاعات مورد نیاز توسط پرسشنامه محقق ساخته جمع دآوری شد. نتایج تحقیق نشان داد شبکه های اجتماعی عملکرد مثبتی در پیشگیری از وقوع جرم داشته اند. جانفدا در سال ۱۳۹۷ به ارزیابی نقش رسانه های جمعی دیداری در پیشگیری از وقوع جرم پرداخت. جامعه آماری این تحقیق ۹۵ نفر از کارکنان پلیس پیشگیری بودند. روش نمونه گیری هدفمند و برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه باز بهره گرفته شد. نتایج نشان داد که رسانه های جمعی دیداری از طریق آموزش عمومی، انتشار اخبار صحیح در جرایم، انعکاس صحیح عوامل مختلف حقوقی، قضایی و اجتماعی منجر به وقوع جرم و افشای جرایم ملی و نظیر آن، می توانند موجبات پیشگیری وضعی از ارتکاب جرایم را فراهم آورند. فرهنگمند در سال ۱۳۹۷ به بررسی نقش سواد رسانه در پیشگیری از جرائم زیست محیطی با محوریت پیشگیری جامعه مدار پرداخت. جامعه آماری این تحقیق ۱۶۰ نفر از پرسنل ناجا، یگان حفاظت محیط زیست، سازمان منابع طبیعی میباشند. روش نمونه گیری گلوله برفی و ابزار تحقیق پرسشنامه محقق ساخته بود. نتایج نشان داد پیشگیری جامع مدار و افزایش تاثیرات مثبت سواد رسانه ای بر مخاطبین در جرائم زیست محیطی است که موجب پیشگیری از وقوع جرم و حفظ محیط زیست گردیده و جنبه ای کاربردی در حفظ محیط زیست کشور دارد.

۲-۱-۲- تحقیقات خارجی

کوشیر^۱(۲۰۱۸)، در تحقیق با عنوان وظایف اصلی استراتژی رسانه ای پلیس میگوید وظایف اصلی استراتژی رسانه ای پلیس شامل شناخت قدرت شبکه های اجتماعی به عنوان منبع اطلاعاتی عمومی در موضوعات مختلف و شناسایی مخاطبین ؛ و ایجاد همکاری بین برنامه های جامعه و منابع رسانه ای است. از شبکه های اجتماعی خواسته می شود تا از طریق مقالات ، اطلاعیه های عمومی ، نمایش های رادیویی ، برنامه های خبری و برنامه های تلویزیونی کابلی رویدادهای جامعه را تبلیغ و آموزش عمومی در زمینه پیشگیری از جرم را ارتقا دهند. موخی^۲(۲۰۱۸)، پوشش شبکه های اجتماعی محلی و حمایت از پیشگیری از جرم توسط پلیس در جامعه به افزایش آگاهی عمومی و مشارکت در پروژه های مبتنی بر جامعه کمک می کند. این استراتژی در استفاده از شبکه های اجتماعی برای تمرکز بر پروژه های پیشگیری از جرم در جامعه و سازمان ها انجام میشود. با برجسته سازی چنین تلاش هایی ، رسانه ها استاندارد جامعه را در تقابل با انواع جرایم تقویت می کنند و به آگاهی پیشگیری از جرم در بین مردم کمک می کنند. بورداک^۳(۲۰۱۷)، در تحقیقی با عنوان "مسائل نوظهور در پلیس" که عنوان بسیار مناسبی برای بحث در مورد رسانه های مورد استفاده پلیس است، بیان میدارد استفاده از شبکه های اجتماعی پدیده ای نسبتاً جدید در پلیس است. ادارات پلیس همچنین شروع به کشف استفاده از شبکه های اجتماعی برای به دست آوردن اطلاعات ، به ویژه برای اهداف تاکتیکی ، مانند جمع آوری اطلاعات در مورد تهدیدات خشونت اوباش ، شورش ها ، یا فعالیت های مجرمانه منزوی در تظاهرات گسترده غیرقانونی قانونی کرده اند. پلیس باید بداند که چگونه این نوع ارتباطات را کنترل کند تا روحیه جامعه را ارزیابی کند ، اینکه آیا تهدید به فعالیت مجرمانه در حال توسعه است ارزیابی کند و از برنامه های گروه های بزرگ برای انتقال به مکان های دیگر مطلع شود. چالش های استراتژیک بهره برداری از شبکه های اجتماعی و تبدیل حجم عظیمی از داده ها به اطلاعات عملی در پیشگیری از جرائم می تواند یک وظیفه دلهره آور برای پلیس باشد. "این مانند این است که بخواهیم از یک شیر آتش نشانی جرعه ای

۱ - Kocier

۲ - Mochiy

۳ - Burdace

بنوشیم. نمونین^۱ (۲۰۱۷)، در تحقیقی با موضوع سازمان های محلی پیشگیری از جرم بیان میدارد این سازمانها باید وظایف خود را در شبکه های اجتماعی به عنوان شرکای مهم در انتشار پیام پیشگیری از جرم مشخص نمایند. اجزای برنامه های پیشگیری از جرم مبتنی بر اجتماع می تواند گفتگو با خبرنگاران اختصاص داده شده برای پوشش جرایم یا موضوعات مرتبط با جامعه و همچنین درخواست کمک از شبکه های اجتماعی برای طراحی یک کمپین آموزش عمومی، ایجاد مشارکت با منابع رسانه ای باشد. پلیس، رهبران جامعه، مقامات اصلی منتخب، رهبران کلیسا، هیئت مدیره مدارس و اعضای انجمن اولیا و مربیان، نیکوکاران و مشاهیر محلی اغلب با شبکه های اجتماعی که می توانند برای حمایت و پشتیبانی از فعالیت های پیشگیری از جرم در جامعه گردهم آیند، ارتباط برقرار می کنند. فیوری^۲ (۲۰۱۷)، تحقیقی با هدف بررسی نقش شبکه های اجتماعی در پلیس انجام داد. استفاده از رسانه هاتوسط ادارات پلیس برای انتشار اطلاعات فقط بر مردم متمرکز نیست. در این خصوص بسیاری از روسای پلیس اظهار می دارند که این عملکرد بیشتر برای اهداف اجتماعی مدنظر است تا اهداف تاکتیکی جمع آوری اطلاعات. عبدالسلام^۳ (۲۰۱۶)، در تحقیق با موضوع شبکه های اجتماعی شریک پیشگیری از جرم می گوید بر خلاف پلیس، برای گروه های مختلف جامعه ممکن است دشوار باشد که شبکه های اجتماعی محلی را به عنوان شریک پیشگیری از جرم در نظر بگیرند. شبکه های اجتماعی از همه نوع اغلب به عنوان بخشی از مشکلی که جامعه با خشونت دارند مشخص شده است. اکنون بسیاری از نیروهای پلیس، شبکه های اجتماعی را بخشی از استراتژی آموزش مردم و ایجاد حمایت عمومی از سازمان ها و برنامه ها می دانند. زیرا شبکه های اجتماعی به سمت داستان هایی می روند که درک و توصیف آنها آسان باشد. برای جمع آوری حمایت و پوشش رسانه ای، بخش روابط عمومی و یا فرهنگی نیروهای پلیس باید سعی کنند رویدادها یا جشن هایی را طراحی کنند که موفقیت برنامه های آنها را به وضوح بیان کند و مشارکت افراد مشهور، مشارکت مقامات منتخب، رهبری جوانان مولفه های دیداری یا شنیداری نمایشی برای پیشگیری از جرم را برجسته کند.

۱ - Nemounine

۲ - Feaury

۳ - Abdulsalam

۲-۲-۲- چارچوب نظری

۲-۲-۲-۱- پیشگیری از جرم

"پیشگیری از جرم" شامل راهبردها و تدابییری است که در صدد کاهش خطر وقوع جرائم و کاهش تأثیرات مضر بالقوه آنها بر اشخاص و جامعه شامل (ترس از جرم) از طریق تحت تأثیر قرار دادن عوامل متعدد موثر در آنهاست. اعمال قوانین، مجازات ها و اقدامات اصلاحی و تربیتی، هر چند که نقش پیشگیرانه هم دارند، با فرض پوشش جامع موضوع در سایر اقدامات سازمان ملل متحد، از قلمرو این رهنمودها خارج شده اند. پیشگیری از وقوع جرم، مجموعه اقداماتی است که هدف غایی و نهایی آن، منحصرأ یا به صورت جزئی، محدود کردن دامنه ارتکاب جرم و غیر ممکن کردن، مشکل کردن یا کم کردن احتمال وقوع جرم است. متخصصین حوزه پیشگیری از جرایم، پیشگیری از جرم را از نظر ماهیت و طبیعت تدابیر پیشگیرانه به سه دسته "پیشگیری کیفری"، "پیشگیری وضعی" و "پیشگیری اجتماعی" تقسیم می کنند (یوسفی، ۱۳۹۶: ۸۸).

۲-۲-۲-۲- پیشگیری اجتماعی از جرم

جوامع بشری از آغاز با مسئله مهمی به نام بزه مواجه بوده است بزهکاری پدیده ای است که در طول تاریخ حیات بشر ابعاد فردی و اجتماعی زندگی وی را تحت تأثیر قرار داده است. پیشگیری از جرم چند دهه ای است که به یکی از موضوعات مهم در مطالعات جرم شناسی تبدیل شده است به همین دلیل پیشگیری از ارتکاب جرم همواره مورد توجه جوامع مختلف بوده و رویکردهای مختلفی برای نیل به این هدف اتخاذ شده است. ارعاب، سزادهی، ناتوان سازی، حفاظت از آماج جرم، حذف موقعیتهای جرم زا و بالا بردن خطر ارتکاب جرم از جمله راهکارهای تجربه شده بشر در این زمینه است (گاتسچالک، ۲۰۱۰: ۲۰۶). با این همه، افزایش ارتکاب جرم نشان دهنده ناکارآمدی راهکارهای تجربه شده است. امروزه نظام های حقوقی کشورهای پیشرفته، پیشگیری اجتماعی از جرم را به عنوان رویکردی بهینه و مؤثرتر از پیشگیری های وضعی و کیفری به رسمیت شناخته و در قالب برنامه های متنوع اجرا می نمایند (همن، ۱۳۹۵: ۳۵).

پیشگیری اجتماعی» گونه ای از تدابیر پیشگیرانه است که با مداخله فعالانه دولت نظام سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در محیط زندگی اجتماعی عمومی افراد و اهتمام به علل زیربنایی جرم و آسیب های اجتماعی، بستر زیستن توأم با کرامت شهروندان را از رهگذر پاسداشت حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آنان فراهم می آورد. به دیگر سخن، پیشگیری اجتماعی فعالیت هایی را در بر می گیرد که به منظور کاهش بیکاری، آموزش و پرورش ناکارآمد، فقر و آسیب های اجتماعی مشابه، علل بنیادین ایجاد رفتار منحرفانه را مورد توجه قرار میدهند(جاستین، ۲۰۱۷: ۵۷). کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی نیز پیشگیری اجتماعی را به نحو آتی تعریف کرده است: «پیشگیری اجتماعی عبارت است از تدابیر و روش های آموزشی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی دولت، نهادها و سازمانهای غیردولتی و مردمی در زمینه سالم سازی محیط اجتماعی و محیط فیزیکی برای حذف یا کاهش عوامل اجتماعی وقوع جرم» (این تعریف در بند الف ماده یک لایحه پیشگیری از جرم که شور اول آن به تصویب کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی رسیده و در مورخه ۱۳۸۴ / ۷ / ۱۸ جهت شور دوم به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده ارائه شده است)(کامرانی فر، ۱۳۹۴: ۶۷). پیشگیری اجتماعی مجموعه اقدام های پیشگیرانه است که بر کلیه محیط های پیرامون فرد که در فرایند جامعه پذیری نقش داشته و دارای کارکرد اجتماعی هستند تأثیر می گذارد. این روش پیشگیری از جرم با تمرکز بر برنامه های تکمیلی، سعی در بهبود بهداشت زندگی خانوادگی، آموزش، مسکن، فرصت های شغلی و اوقات فراغت دارد تا محیطی سالم و امن ایجاد نماید» در حقیقت پیشگیری اجتماعی «به طور مستقیم یا غیر مستقیم هدفش تأثیرگذاری بر شخصیت افراد است تا از سازماندهی فعالیت خود، حول محور انگیزه های بزهکارانه پرهیز کننده همچنین این پیشگیری مجموعه اقداماتی است که هدف آن خنثی کردن عواملی که در تکوین جرم تأثیر گذار هستند و این به معنای مداخله در محیط های عمومی و شخصی است. محیطهای اجتماعی عمومی مانند محیط های اقتصادی، فرهنگی و سیاسی که نسبت به همه مشترک هستند. محیطهای اجتماعی شخصی مانند خانواده، محله و پیشگیری اجتماعی از اقداماتی تشکیل می شود که به انواع محیطهای پیرامون فرد تأثیر می گذارد. کلیه این محیطها در فرایند جامعه پذیری و اجتماع پذیری یک فرد نقش داشته و دارای

کارکردهای اجتماعی هستند. هر یک از محیط های خانه، مدرسه، دانشگاه، دوستان و... در یک مقطع خاص زمانی عمل کرده و فرایند جامعه پذیری را تسهیل می کنند. پیشگیری مزبور، درصدد آن است که اعضای جامعه را از طریق آموزش، تربیت، تشویق و تنبیه با قواعد اجتماعی آشنا و همنوا کند. به دیگر سخن این پیشگیری، کاهش یا از بین بردن علل فردی یا اجتماعی اثر گذار بر بزهکاری را دنبال می کند (محمودی، ۱۳۹۷: ۴۴).

پیشگیری اجتماعی از جرم غالباً به حاشیه رانده شده و پیشگیری وضعی در اکثر حوزه ها بر صدر نشسته است. از آنجا که از یک سو پیشگیری از جرم ارزش و هدفی مطلق نیست تا بتوان با تمسک به عللی همچون «کارایی»، «سودمندی» و «زودبازده بودن»، تدابیر پیشگیرانه وضعی را اخلاقی و مطلوب جلوه داد و از سوی دیگر کرامت انسانی به عنوان وصف انسان بما هو انسان، فارغ از جنس، نژاد، مذهب، ملیت، موقعیت اقتصادی و اجتماعی موضوعی است که باید در تدوین سیاست های اجتماعی به طور عام و سیاست جنایی به نحو خاص و پیشگیری از جرم به نحو اخص مورد اهتمام قرار گیرد، لذا باید پذیرفت که تدوین هر گونه خط مشی در عرصه اجتماع بدون لحاظ کردن این وصف، هم به لحاظ نظری و هم در عمل، نادرست و محکوم به شکست خواهد بود. (اشجاربک^۱، ۲۰۱۷: ۵۸).

پیشگیری اجتماعی را می توان نسل حقوق بشری پیشگیری از جرم دانست که در بستر نظریه های انتقادی جرم شناسی متولد شده است. اندیشه بهره جستن از پیشگیری اجتماعی نخستین بار توسط انریکو فری مطرح گردید وی بر این باور بود که تدابیر اجتماعی جایگزین کیفرها بهتر و اثرگذارتر از مجازات جلوی بزهکاری را می گیرند. از نظر جرم شناسی، پیشگیری اجتماعی از جرم مبتنی بر علت شناسی جرم است؛ یعنی پیشگیری اجتماعی از جرم مستلزم قبول این واقعیت است که عوامل مختلفی در تکوین جرم نقش دارند و عوامل اجتماعی باید این عوامل جرم زا را خنثی کنند. پیشگیری اجتماعی یعنی مداخله در محیط اجتماعی عمومی، مانند محیط های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و محیط اجتماعی شخصی مانند محله، خانواده، مدرسه و ... به عبارت دیگر پیشگیری اجتماعی به دنبال متوقف کردن و ایجاد تحول در شرایط و اوضاع و احوالی است که فرد را به سوی جامعه ستیزی و ارتکاب جرم سوق می دهد. این پیشگیری با ایجاد تغییرات و اصلاحات در فرد و جامعه به دنبال جلوگیری از جرم به صورت پایدار و همیشگی است و در صدد آن

^۱ - Shjarback

است که اعضای جامعه را از طریق آموزش، تشویق و تنبیه با قواعد و هنجارهای اجتماعی آشنا و هم‌نوا کند (ابوذری، ۱۳۹۸: ۸۹). سازوکارهای پیشگیری اجتماعی در چارچوب سیاست فراگیر اجتماعی، جای خود را به تدابیر پیشگیرانه وضعی داد؛ به نحوی که در حال حاضر، شاهد گذر از پیشگیری اجتماعی مبتنی بر عدالت اجتماعی به پیشگیری وضعی مبتنی بر مسئول سازی، آگاه سازی و آموزش افراد جامعه و بزه دیدگان بالقوه در زمینه بزهکاری و توسعه فزاینده صنعت امنیت خصوصی، نصب دوربین های مراقبتی در معابر و اماکن عمومی و خصوصی... هستیم. به نظر می رسد اقبال به پیشگیری اجتماعی از جرم، نیازمند عزم و اراده واقعی مدیران جامعه و داشتن نگاه بلندمدت در حوزه مسائل اجتماعی است. پیشگیری از جرم بیش از آنکه از منطق قضایی و راهبردهای سرکوبگرانه پیروی کند، نیازمند راهبردهایی است که علل زیربنایی را مورد توجه قرار دهد (موسیو^۱، ۲۰۱۹: ۶۰).

۲-۲-۳- نقش شبکه های اجتماعی پلیس در پیشگیری اجتماعی از جرم

یکی از کارکردهای اساسی شبکه های اجتماعی اطلاع رسانی از وقایع مهمی است که در محیط اجتماعی واقع می شود. سه ویژگی مهم فرازمانی، فرامکانی و سرعت فوق العاده از خصیصه های مهم شبکه های اجتماعی است. امروزه تمام ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسانها در رسانه ها رسوخ کرده و از خصوصی ترین رفتار انسان تا بزرگ ترین تغییرات نهادهای اجتماعی و ساختارهای فرهنگی و سیاسی از طریق شبکه های اجتماعی ارائه می گردد. و بر این اساس یکی از وظایف و کارکردهای مهم شبکه های اجتماعی، آگاه سازی، اطلاع رسانی صحیح عمومی است. از یک سو اطلاع رسانی در خصوص وقوع جرائم و انحرافات اجتماعی و کیفیت وقوع و ابعاد و راه های لغزش افراد به سوی کجروی و هنجارشکنی و در سوی دیگر ایجاد نفرت و بیزاری در جامعه از وقوع انحرافات و جرائم اجتماعی از مهم ترین وظایف رسانه های جمعی می باشد. کارگزاران وسایل ارتباط جمعی می بایست با حساسیت ویژه ای از ارزش های عام و هنجارهای نهادینه شده اجتماعی پاسداری نمایند و برای تحقق عینی آن با پلیس به عنوان متولی حفظ نظم و امنیت و ارزش های جامعه هماهنگی و همکاری لازم را داشته باشند و در این راه از همه امکانات خود برای حفظ کرامت انسانی استفاده نمایند. نوع تعامل پلیس و شبکه های اجتماعی می بایست به سمتی باشد که با لحاظ قرار دادن ارزش ها و باورهای انسانی و اسلامی جامعه با

همکاری یکدیگر نسبت به ایجاد امنیت در جامعه اهتمام بورزند به نحوی که چنانچه این تعامل در راستای افزایش احساس امنیت و ترغیب شهروندان به سمت همکاری با پلیس برای پیشگیری از وقوع جرم باشد، عرصه بر مجرمین تنگ تر شده و فضا و نگاه جامعه بر اساس مشارکت در ایجاد امنیت شکل می گیرد اما اگر الگوی تعامل در راستای واگرایی باشد و شبکه های اجتماعی هم راستا با حساسیت های پیشگیری از جرم نباشند و یا به جای این که مشارکت مردمی را برای پیشگیری از جرم جلب نمایند به سمت بحران نمایی و ایجاد تشویش پیش روند مسلماً پلیس به تنهایی نمی تواند حس امنیت و اعتماد را به جامعه تزریق نماید. در خصوص پیشگیری از وقوع جرم ، پلیس جامعه محور می تواند با یاری شبکه های اجتماعی فرهنگ عمومی جامعه را ارتقا بخشیده و تمایل به جرم را کاهش داده و ضمن اینکه نسبت به هوشیاری و آگاهی آماج ها در جامعه تلاش نمایند. با این دیدگاه، در دهه اخیر نیروی انتظامی تلاش نموده است با انتخاب رویکرد جامعه محوری به بازسازی ساختارها و روش های اجرایی در مأموریت های محوله و روی آوردن به روش های نرم افزاری در تأمین امنیت از ظرفیت ها و سرمایه های بالقوه اجتماعی در تولید، حفظ و ارتقاء نظم و امنیت شهروندان بهره بگیرد. این از آن روست که امنیت حاصل تولید نهادهای سازمانها و تشکل های غیر دولتی، بخش خصوصی و مردم است و یکی از نهادهای اجتماعی که تأثیر قابل ملاحظه ای بر امنیت جامعه دارد، شبکه های اجتماعی می باشد. پلیس کمتر توانسته است که از ظرفیت بالقوه خصوصاً در عرصه رسانه های نوین در زمینه پیشگیری از وقوع جرم استفاده نماید این در حالی است که مجرمان هر چه بیشتر تلاش نموده اند از این ظرفیت عظیم اجتماعی و تکنولوژی نوین ارتباطات در عرصه ناامنی های اجتماعی استفاده نمایند. علیرغم اقدامات صورت گرفته بین پلیس و شبکه های اجتماعی ، اما هنوز الگوی مشخصی که در بر گیرنده شاخص ها و محورهای تعامل باشد و برای کلیه رده ها ملاک عمل قرار گیرد، تدوین نگردیده است. بنابراین شبکه های اجتماعی و برخی افراد تأثیرات قابل توجهی دارند و نقش کاتالیزور در معلم و آموزش دهنده را به خوبی بازی می کنند. از طرف دیگر فعالیتهای رسانه ای پلیس در شبکه های اجتماعی به لحاظ برخورداری از حجم زیاد مخاطب می توانند از جهت بسیج منابع برای تحقیق جنایی و کمک به پلیس مورد توجه ویژه قرار گیرند و با تقویت فضای عقلانی و آرامش عاطفی مانع بروز انگیزه های جنایی گردند(جوکار، ۱۳۹۶: ۹۰).

۳- روش شناسی

با توجه به نحوه گردآوری داده ها، این تحقیق از انواع تحقیقات میدانی و پیمایش اجتماعی و از جنبه نحوه تجزیه و تحلیل، تحقیق حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی و از نظر نوع تحلیل داده ها، از نوع غیرآزمایشی و از نوع همبستگی و از حیث هدف، این تحقیق کاربردی است. داده‌های تحقیق با حضور در جامعه و یا نمونه آماری و با استفاده از ابزار پرسشنامه ۴۳ سوالی محقق ساخته گردآوری شده است جامعه آماری این تحقیق را ۲۲۰ نفر از شهروندان تشکیل داده ، روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای بوده، حجم نمونه تحقیق تمام شمار در نظر گرفته میشود. برای بررسی روایی از روایی محتوی صوری از نوع کیفی استفاده شده است. یعنی محقق از طریق نظرخواهی از کارشناسان و استادان نیروهای انتظامی متخصص استفاده نموده و نظرات پیشنهادی ایشان را در مورد شاخص ها اعمال کرده است. از آنجائیکه مقدار بدست آمده آلفای کرونباخ برای همه متغیرهای تحقیق بالای ۰/۷ می باشد می توان گفت پرسشنامه از پایای قابل قبولی برخوردار است. در این تحقیق از آمار توصیفی برای نمایش اطلاعات جمعیت شناختی و توصیف متغیرهای اصلی استفاده شده است. برای این منظور، اطلاعات با استفاده از جداول فراوانی درصد و تعیین شاخص های مرکزی و پراکندگی نشان داده خواهد شد. در این تحقیق از استنباط آماری مربوط برای تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیات بهره گرفته می شود. بعد از بررسی نرمال بودن داده ها (با استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف) با استفاده از تحلیل های دومتغیره و چندمتغیره به آزمون فرضیه های تحقیق و روابط موجود بین متغیرها پرداخته می شود. کلیه عملیات آماری با نرم افزار SPSS نسخه ۱۸ صورت گرفته است.

۴- یافته ها

۴-۱- توصیف متغیرهای جمعیت شناختی

نتایج تحلیل های جمعیت شناختی نشان میدهند ۵۰.۴ درصد را زنان ۴۹.۶ درصد را نیز مردان تشکیل می دهند. میانگین سن پاسخگویان، ۳۵ سال؛ بیشترین فراوانی (مد یا نما) ۳۷ ساله ها بوده؛ انحراف معیار این متغیر ۱۰ و واریانس آن ۱۱۸ می باشد. همچنین

حداقل سن در میان نمونه، ۱۸ سال و حداکثر سن ۶۱ سال می‌باشد. همچنین ۵۳ درصد نمونه را مجردین، ۴۲ درصد را متأهلین (دارای همسر)؛ و فقط ۵ درصد را نیز پاس‌گویان افراد مطلقه تشکیل می‌دهند. در میان نمونه هیچ کس وضعیت تأهل خود را بدون همسر بر اثر فوت اعلام نکرده است. ۱۶ درصد نمونه را افراد بی‌سواد، ۴/۲ درصد را ابتدایی؛ ۱/ ۲۱ درصد را راهنمایی، ۱۶/۳ درصد را دیپلم؛ ۳۵/۳ درصد را فوق‌دیپلم و لیسانس (تحصیلات عالی) و ۱۹/۵ درصد را فوق لیسانس و دکتری (تحصیلات تکمیلی) تشکیل می‌دهند. ۲۸ درصد نمونه دانش آموز هستند، ۲ درصد نمونه را دانشجویان تشکیل می‌دهند. ۵ درصد کارگر هستند. ۵۳ درصد کارمند، و ۷ درصد نمونه را کاسبان تشکیل می‌دهند. و ۵ درصد نیز سایر مشاغل آزاد می‌باشند. همچنین با توجه به نتایج تحقیق، در تمامی شبکه های اجتماعی گزینه زیاد، گزینه منتخب نمونه آماری تحقیق بود که این نشان می‌دهد بهره گیری از رسانه های مکتوب سنتی در بین افراد کاهش قابل ملاحظه ای یافته است و فعالیت های رسانه ای ناجا در شبکه های اجتماعی برای حداکثرسازی تاثیرات خود در بخش پیشگیری اجتماعی از جرم میتواند تمرکز بیشتری نماید.

۴-۲-آزمون فرضیات:

۱-عدم همخطی چندگانه

عامل افزایش واریانس^۱ معیاری برای تشخیص همخطی است. این عامل مشخص میکند واریانس ضرایب رگرسیونی برآورد شده تا چه حد بیشتر از زمانی که متغیرهای همبسته در مدل وجود ندارند افزایش یافته است. مقدار بیشتر از ۱۰ برای این شاخص نشان از همخطی جدی بوده و باعث عدم اعتماد به نتایج میشود.

جدول ۱-عدم همخطی چندگانه

متغیر	عامل افزایش واریانس
آموزشی	۸
مشارکت اجتماعی	۱

۴	فرهنگسازی
۷	اطلاع رسانی

همانطور که در جدول ۱، مشاهده میشود تمام مقادیر عامل افزایش واریانس در مدل تحقیق جاری، کمتر از ۱۰ میباشند، لذا همخطی وجود ندارد و لذا امکان استفاده از رگرسیون وجود دارد.

۲- همبستگی

یکی دیگر از راه های بررسی همخطی در رگرسیون بررسی ماتریس همبستگی متغیرهای مستقل و تعیین متغیرهایی با با ضریب همبستگی بالاست. در صورتیکه مقادیر همبستگی نزدیک ۱ باشند دو متغیر همبستگی بالایی دارند. نتایج ماتریس همبستگی در تحقیق جاری به شرح جدول ۲، می باشد:

جدول ۲- ماتریس همبستگی متغیرهای تحقیق

اطلاع رسانی	فرهنگسازی	مشارکت اجتماعی	آموزشی		
۱/۱۱۴	۱/۲۹۸	۱/۱۱۵	۱/۱۰۰۰	آموزشی	مقادیر ضریب پیرسون
۱/۹۵۴	۱/۲۳۲	۱/۱۰۰۰	۱/۱۱۵	مشارکت اجتماعی	
۱/۲۴۲	۱/۱۰۰۰	۱/۲۳۲	۱/۲۹۸	فرهنگسازی	
۱/۱۰۰۰	۱/۲۴۲	۱/۹۵۴	۱/۱۱۴	اطلاع رسانی	

جدول ۲، نمایانگر ماتریس همبستگی است. عناصر روی قطر اصلی آن ۱ میباشند، بنابراین متقارن هستند. متغیرها باهم همبستگی معناداری دارند. مقدار همبستگی بین متغیر آموزشی و متغیر مشارکت اجتماعی ۰.۱۱۵ و مقدار همبستگی بین متغیر آموزشی و فرهنگسازی ۰.۲۹۸ و مقدار همبستگی بین متغیر آموزشی و متغیر اطلاع رسانی ۰.۱۱۴ حاصل شده اند لذا از آنجا که هیچ یک از این مقادیر نزدیک ۱ نمی باشند متغیر همبستگی بالایی نداشته و بنابراین همخطی نداریم.

۳- استقلال خطاها

مقدار آماره دوربین واتسون نشان می دهد که در این فرضیه استقلال خطاها (تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش بینی شده توسط معادله رگرسیون) از یکدیگر وجود دارد. بعبارتی فرضیه استقلال خطاها رد نشده و خطاها با یکدیگر همبستگی نداشته و لذا امکان استفاده از رگرسیون وجود دارد. به منظور بررسی استقلال مشاهدات (استقلال مقادیر باقی مانده یا خطاها) از یکدیگر مقدار حاصل شده برای آزمون دوربین- واتسون باید بین ۱.۵ تا ۲.۵ باشد. در این تحقیق مقدار حاصل شده برای دوربین واتسون ۱.۵۷۵ میباشد که در محدوده تعیین شده میباشد، لذا خطاها با یکدیگر همبستگی نداشته، بنابراین امکان استفاده از رگرسیون وجود دارد.

۴- بررسی نرمال بودن

قبل از تجزیه و تحلیل داده ها، نرمال بودن آنها مورد بررسی قرار گرفت که برای این منظور از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شد. نتایج مربوط به آزمون K-S به تفکیک برای هر متغیر در جدول ۳، ارائه شده است. با توجه به سطوح معنی داری مشخص است که به طور کلی داده ها از توزیع نرمال برخوردارند. با توجه به نتایج، آزمون پیش فرض طبیعی بودن توزیع متغیرهای اندازه گیری شده (آزمون کولموگروف- اسمیرنوف) نشان می دهد که توزیع کلیه متغیرها در این تحقیق طبیعی است. زیرا آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای تطابق توزیع نمونه با توزیع طبیعی غیرمعنی دار است ($p > 0.05$).

جدول ۳- آزمون کولموگروف- اسمیرنوف برای بررسی توزیع نرمال داده های فیزیکی تحقیق

اطلاع رسانی	فرهنگسازی	مشارکت اجتماعی	آموزشی	تعداد	
۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰		
۱۲/۵۳۲۶	۲/۴۲۵۰	۳۷/۷۲۳۱	۶۳/۷۴۸۱		پارامتریهای نرمال
۷/۵۲۱۴	۷/۷۵۸۲	۷/۹۴۴۵۹	۱۳/۶۳۶۱۲		
۰/۹۳	۰/۳۷۱	۰/۱۰۱	۰/۰۹۶		بیشترین حد تفاوتها
۰/۳۷۴	۰/۲۲۹	۰/۰۹۵	۰/۰۶۸		

-۰/۲۱۵	-۰/۳۷۱	-۰/۱۰۱	-۰/۰۹۶		
۱/۹۳۵	۱/۱۴۷	۱/۱۰۴	۰/۹۲۶	آماره Z	
۰/۱۹۸	۰/۱۴۴	۰/۱۷۵	۰/۳۵۸	معناداری	

با توجه به سطوح معنی داری متغیرهای تحقیق در جدول ۳، مشخص است که به طور کلی داده‌های مربوط به آنها از توزیع نرمال برخوردارند.

۴-۲-۱-آزمون

در این بخش ارتباط متغیرها برهم آزمون می شوند. برای آزمون، از تحلیل رگرسیون چندگانه با ورود همزمان بهره گرفته شده است. از مقادیر آماره t هر یک از متغیرها و ضریب معناداری آنها و همچنین مقدار بتا (ضریب مسیر) برای این آزمون استفاده شده است.

جدول ۴- ضریب تعیین برای بررسی صحت انتخاب متغیرهای تحقیق

تخمین خطای استاندارد	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	همبستگی چندگانه R
۱۵/۷۴۶	۰/۳۰۶	۰/۳۲۶	۵۰/۳۵

جدول ۴، مشخص می‌سازد که متغیرهای مستقل آموزشی، مشارکت اجتماعی، فرهنگسازی، اطلاع رسانی در مجموع ۳۰.۶ درصد از متغیر پیشگیری اجتماعی از جرم را تبیین میکنند. تفاوت اندک مقادیر مجذور ضریب تعیین و مجذور ضریب تعیین تنظیم شده، نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل (آموزشی، مشارکت اجتماعی، فرهنگسازی، اطلاع رسانی) در مدل تحقیق به درستی انتخاب شده است.

جدول ۵- آزمون آنوا جهت بررسی معنی دار بودن مدل تحقیق

ضریب معناداری	F آماره	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	رگرسیون
۰/۰۰۰	۹/۰۵۷	۲۲۳۱/۷۸۰	۲	۴۴۶۳/۵۶۰	

باقیمانده	۳۱۲۹۵/۶۷۱	۲۱۸	۲۴۶/۴۲۳
مجموع	۳۵۷۵۹/۲۳۱	۲۲۰	

مقادیر آنوا در جدول ۵، معنی داری کلی مدل رگرسیون را آزمون می کند. مقدار آماره آزمون معنی داری مدل که همان آماره F است برابر ۹/۰۵۷ است که با توجه به مقدار ضریب معناداری آزمون که برابر ۰.۰۰۰ بوده و کمتر از ۰.۰۵ است فرض صفر با اطمینان ۰.۹۵٪ درصد رد می شود یعنی مدل موجود با اطمینان ۹۵٪ درصد معنی دار بوده و بر اساس داده های موجود این مدل قادر به بیان تغییرات متغیر پیشگیری اجتماعی از جرم می باشد.

در جدول ۶، برآورد ضرایب و خصوصیات مربوط به آزمون آن‌ها دیده می‌شود. همانطور که در جدول زیر مشاهده می‌کنید، مقدار ثابت در مدل با مقدار ۶۲.۶۸۶ ظاهر شده است. همچنین مشخص است که ضرایب هر یک از متغیرها مثبت بوده و با توجه به کوچکتر بودن مقدار Sig، متغیر از مقدار ۰.۰۵ فرض صفر بودنشان رد می‌شود. باز هم این موضوع دلیلی بر مناسب بودن مدل رگرسیونی است.

جدول ۶- تحلیل رگرسیون جهت برآورد میزان اثر متغیرهای مستقل بر وابسته

سطح معنی داری	مقدار آزمون تی	اثرات استاندارد نشده		میزان اثر تقریبی	مقدار ثابت
		اثرات استاندارد شد	خطای استاندارد		
/۰۰۰	۴/۸۸۲	۰	۸/۴۱۵	۴۱/۰۷۹	مقدار ثابت
/۰۲۴	۲/۲۸۰	/۱۹۵	/۱۰۴	/۲۳۷	آموزشی
/۰۰۰	۴/۰۲۵	/۳۴۴	/۱۷۹	/۷۲۰	مشارکت اجتماعی
/۰۳۱	۲/۱۶	/۲۳۱	/۱۶۸	/۴۱۳	فرهنگسازی
/۰۲۵	۳/۱۲۴	/۴۱۲	/۱۲۸	/۱۷۶	اطلاع رسانی

در این بخش، هر ضریبی که دارای میزان اثر واقعی بزرگتری باشد، در مدل رگرسیونی از اهمیت بیشتری نیز برخوردار است. مشاهده میشود که متغیر اطلاع رسانی با ۴۱.۲ درصد در رتبه نخست، متغیر مشارکت اجتماعی با ۳۴.۴ درصد در رتبه دوم، متغیر فرهنگسازی ۲۳.۱ درصد در رتبه سوم و متغیر آموزشی با ۱۹.۵ درصد در رتبه چهارم اثرگذاری بر پیشگیری اجتماعی از جرم قرار گرفته اند. با توجه به سطوح معناداری حاصل شده برای هر یک از متغیرها، میتوان گفت هر ۴ فرضیه تحقیق تایید شده اند.

۵- بحث و نتیجه گیری

۵-۱- نقش آموزشی فعالیت های رسانه ای نیروی انتظامی در شبکه های اجتماعی تا چه حد در پیشگیری اجتماعی از جرم نقش دارد؟

براساس نتایج این تحقیق هر واحد تغییر در آموزش، می تواند حامل ۱۹.۵ درصد تغییر در پیشگیری اجتماعی از جرم در سطح معناداری $p < 0/05$ باشد. در تبیین این نتایج میتوان گفت شبکه های اجتماعی از طریق آموزش همگانی اعم انتشار اخبار صحیح در جرایم، انعکاس صحیح عوامل مختلف حقوقی، قضایی و اجتماعی منجر به وقوع جرم و افشای جرایم ملی و نظیر آن، می توانند موجبات پیشگیری وضعی از ارتکاب جرایم را فراهم آورند شبکه های اجتماعی با دستاورد توانمند خود و همچنین نفوذی که در جامعه دارند با آگاه سازی عمومی از طریق آموزش نسبت به ترفندهای ارتکاب جرم که نهایتاً می توانند منجر به توانمند شدن بزه دیدگان در برابر حربه های بزهکاران شود و همچنین با نهادینه کردن فرهنگ مشارکت در سطح جامعه بین افراد جامعه با همدیگر و ارگان دولتی در جهت عملی کردن برنامه های پیشگیری اجتماعی از جرم گامی مثبت بگذارد. این نتایج با نظرات فرهمند (۱۳۹۷)، رستگار (۱۳۹۶)، بوردادک (۲۰۱۷)، نمونین^۲ (۲۰۱۷)، نزدیکی دارد.

۱ - Burdace

۲ - Nemounine

۵-۲- مشارکت اجتماعی فعالیت های رسانه ای نیروی انتظامی در شبکه های اجتماعی تا چه حد در پیشگیری اجتماعی از جرم نقش دارد؟

براساس نتایج این تحقیق می توان گفت، هر واحد تغییر در متغیر مشارکت اجتماعی می تواند حامل ۳۴.۴ درصد تغییر در پیشگیری اجتماعی از جرم در سطح معناداری $p = 0/05$ باشد. در تبیین این نتایج میتوان گفت شبکه های اجتماعی منجر به افزایش تاثیرات مثبت سواد رسانه ای مخاطبین درباره جرائم است که موجب پیشگیری از وقوع جرم گردیده و جنبه ای کاربردی در حفظ امنیت کشور دارد. شبکه های اجتماعی با برنامه ریزی بر روی سعی جمعی افراد جامعه و تغییر عملیات های ذهنی و روانی آن ها، درصدد جهت دهی فکر اعضای جامعه و آمادگی آن ها جهت پذیرش مشارکت اجتماعی می باشد. عملیات های روانی شبکه های اجتماعی در طول یک روز و یک ماه صورت نمی پذیرد بلکه این مهم در طول سال ها تلاش ناجا صورت می پذیرد تا منطق ذهنی و نگرش مخاطب نسبت به جرائم را دگرگون سازند. از سویی میتوان گفت حق مردم است که در همه آنچه در لایه های پنهان ضد جرم و جنایت در کشور وجود دارد مشارکت جویند در حدی که ریزترین جرائم و مراحل پیگیری تا جایی که به تحقیقات جنایی لطمه نزنند. از سویی دیگر میتوان بیان نمود مشارکت اجتماعی در دفع وقوع جرم و جنایت در کشور باید تا اندازه ای باشد که مراقب خود و خانوادشان باشند و در گیر و دار چالش با مجرمین نشوند. جرائم استثنایی نیازی به طرح مشارکت اجتماعی ندارد و به افکار عمومی ترسی بی مبنا و وحشتی مضاعف را القا می کنند چرا که احتمال وقوع این حادثه برای دیگران بسیار اندک است. لذا ناجا می بایست در شناخت حربه های جرم زا در ایجاد بستر جهت ایجاد عملیات روانی فعال بوده و از نظر علمی و عملیاتی تاکتیک های متقابل جهت پیشگیری اجتماعی از جرائم را با مشارکت شهروندان در اختیار داشته باشد. این نتایج با نظرات ابوذری (۱۳۹۸)، تاج خراسانی (۱۳۹۶)، کوشیر^۱ (۲۰۱۸)، لاریجیو^۲ (۲۰۱۵) نزدیکی دارد.

۱ - Kocier

۲ - Lurigio

۵-۳- نقش فرهنگ سازی فعالیت های رسانه ای نیروی انتظامی در شبکه های اجتماعی تا چه حد در پیشگیری اجتماعی از جرم نقش دارد؟

براساس نتایج این تحقیق میتوان گفت هر واحد تغییر در فرهنگ سازی، می تواند ۲۳.۱ درصد تغییر در پیشگیری اجتماعی از جرم در سطح معناداری $p < 0/05$ ایجاد نماید. در تبیین این نتایج میتوان گفت از آنجا که امنیت نقش اساسی در زندگی فردی و اجتماعی همه انسان ها دارد و بدون این مقوله زندگی معنی و مفهوم لذت بخش خود را از دست می دهد، پس باید بپذیریم که امنیت نیز مانند همه پدیده ها یا مسایل اجتماعی و فردی تحت تأثیر فرهنگ سازی شبکه های اجتماعی قرار می گیرد. فرهنگ سازی می تواند ظرفیت های جنایی خفته را بیدار سازد و پلیس و جامعه و دستگاه قضایی را با موجودات خطرناکی که مرتکب تکرار جرم هستند مواجه سازند یا باعث شوند که تبهکاران از ارتکاب جرم صرف نظر نموده و زمینه را برای ترک تازی مناسب نبینند. در فرهنگ سازی نشان میدهند که مخاطب شناسی را آموخته اند سن، جنسیت، تحصیلات، ساختار خانوادگی، موقعیت اجتماعی، عادات رسانه ای مخاطبان، تعلقات فرهنگی آنان مدنظر قرار میگیرد. فرهنگ سازی شبکه های اجتماعی باید به گونه ای باشد و چنان تصویر پردازی نماید که اعمال خلاف انسانی و جرم قبیح و زشت به نظر آید و هر انسانی را برحذر دارد و چنان بنمایاند که هر مجرم بالقوه ای تصور کند که آینده ای محتوم به شکست و پشیمانی در انتظار او خواهد بود. این نتایج با نظرات یوسفی (۱۳۹۶)، بزومی (۱۳۹۵)، موخی^۱ (۲۰۱۸)، عبدالسلام^۲ (۲۰۱۶)، نزدیکی دارد. *مجلات علمی*

۵-۴- اطلاع رسانی تا چه حد در پیشگیری اجتماعی از جرایم نقش دارند؟

براساس نتایج این تحقیق میتوان گفت هر واحد تغییر در اطلاع رسانی، می تواند ۴۱.۲ درصد تغییر در پیشگیری اجتماعی از جرم در سطح معناداری $p < 0/05$ ایجاد نماید. در تبیین این نتایج میتوان گفت فعالیتهای رسانه ای ناجا در شبکه های اجتماعی با ایفای نقش اطلاع رسانی و ترویج الگوهای زندگی سالم، می تواند در کاهش وقوع آسیب های اجتماعی (جرم) و افزایش احساس امنیت موثر باشند. از آنجا که کارکرد و اطلاع رسانی

۱ - Mochiy

۲ - Abdulsalam

شبکه های اجتماعی از طریق جامعه پذیری و اجتماعی کردن مجدد بزرگسالان بسیار مؤثر است و از ابزار های ویژه در اصلاح رفتار و ترغیب و متقاعد سازی شهروندان اثرگذار است می توانند منجر به کاهش خسارات و تلفات ناشی از جرائم بسیار مؤثر باشند . لذا میتوان گفت شبکه های اجتماعی می توانند برعوامل انسانی ، باورها و رفتار او اثر گذار باشند . اطلاع رسانی به آحاد جامعه توسط پلیس می تواند از طریق ارائه اطلاعات کلی در مورد شیوه های اجتناب از بزه دیدگی به جامعه به پیشگیری از جرم کمک کند. پلیس همچنین می تواند در اطلاع رسانی و تبلیغات رسانه ای به منظور تغییر گرایشها و رفتارها در مورد جرم و خشونت شرکت نموده و برای جلوگیری از بزهکاری نوجوانان، زنان، اقلیتهای فرهنگی و افراد ناتوان جلوگیری کند. این نتایج با نظرات جانفدا (۱۳۹۷)، امینی (۱۳۹۷)، فیوری^۱ (۲۰۱۷)، نزدیکی دارد.

۶- پیشنهادات

طبق نتایج این تحقیق بین فعالیتهای رسانه ای ناجا در شبکه های اجتماعی با پیشگیری اجتماعی از جرم رابطه معناداری وجود دارد. در همین راستا پیشنهاد میشود هم افزایی با پلیس در راستای عمیق ساختن مشارکت مردمی برای پیشگیری از جرم به حد کافی و مناسب صورت گیرد به این منظور باید وضعیت دقیق مسئولیت ها و وظایف ناجا و شبکه های اجتماعی در پیشگیری اجتماعی از جرم مشخص گردد.

همچنین آموزش های جذاب و حاوی پیام های پیشگیرانه برای گروه های سنی مختلف ارائه گردد. شبکه های اجتماعی باید در عدم بحران نمایی و ایجاد تشویش در جامعه تلاش وافر نماید و با تقویت فضای عقلانی و آرامش عاطفی جامعه در کاهش انگیزه های جنایی اثرگذاری خود را نمایان سازد. ضمناً میزان همکاری و هماهنگی کارگزاران شبکه های اجتماعی با پلیس برای حفظ نظم و ارزشهای نهادینه شده اجتماعی و تقویت فضای عقلانی و آرامش عاطفی جامعه باید تقویت گردد تا بدین صورت نسبت به ایجاد فرایندهای حساسیت زا برای کاهش میزان تساهل شهروندان نسبت به عوامل اجتماعی جرم زا به حد کافی اقدام روانی کافی صورت گیرد .

تولیدات شنیداری و دیداری کافی در قالب توزیع فیلم سینمایی و... در رابطه با ماموریت‌های پلیس برای جامعه در شبکه های اجتماعی پخش گردد به این منظور باید نسبت به تهیه اینگونه تولیدات و یا آگهی های جذاب و یا بازی رایانه ای پرمحتوا با استفاده از شخصیت سازی و جلوه های ویژه و نرم افزار های رایانه ای برای افزایش آگاهی و هشدار پلیسی به مردم اقدام گردد .

باید یک الگوی تعاملی در راستای همگرایی تولیدات رسانه ای در شبکه های اجتماعی با عملکرد پلیس بطور کامل برقرار باشد و واقع گرایی در تولیدات رسانه ای شبکه های اجتماعی برای نمایش حوادث و رویدادهای جرم خیز به چشم بخورد. از طریق تولیدات رسانه ای ناجا در شبکه های اجتماعی باید شگردهای مختلف ارتکاب جرم اتفاق افتاده برای هوشیارسازی مردم اطلاع رسانی گردد و مجرمان سابقه دار به مردم با هماهنگی مقام قضایی معرفی شوند. همچنین باید فرهنگ احترام به قانون، دانش حقوقی شهروندان و آگاهی از حقوق شهروندی شان را ارتقا داد و در مورد نحوه مراقبت از خود و اموال به شهروندان اطلاع رسانی کافی صورت داد.

برگزاری کارگاه هایی با موضوعات مربوط به پیشگیری اجتماعی، با حضور اقشار و گروه های همسایگی با کمک سازمانهای انتظامی در شهرها و نیز مشارکت فعال اما ملایم نیروی انتظامی در برنامه های اجتماعی، تربیتی و آموزشی سایر سازمان ها، از اقدامات درخور عنایتی محسوب می گردد که نه تنها به کاهش جرایم، بلکه به تلطیف رابطه بین مردم و سازمانهای انتظامی کمک می کند. مهمترین تأثیرگذاری بر گرایش به پیشگیری اجتماعی از جرم، توسط آموزش همگانی تبیین گردید (چه در آزمون همبستگی و چه در رگسیون) که نشان داد آموزش همگانی از قابلیت بسیار بالایی برای پیشگیری به جای درمان جرم برخوردارند. لذا مهمترین پیشنهادات تحقیق حاضر در راستای آموزش همگانی ها عبارتند از: برگزاری کلاسها و دوره های آموزشی و اطلاع رسانی درباره عواقب فردی، خانوادگی و اجتماعی جرم. کمک به توسعه آگاهی های حقوقی از طریق مراکز فرهنگی، اجتماعی و تفریحی جهت گذران سالم اوقات فراغت جوانان و خانواده های در معرض خطر در راستای برنامه های پیشگیرانه؛ گسترش فرهنگ احترام به قانون و مشارکت در برنامه های نهادهای پیشگیرانه و حتی ایجاد نهادهای جدید توسط نیروی انتظامی (مانند پیشگیری از طلاق و پیشگیری از جرم و...); کمک به تغییر نگاه مردم و اعتماد به دولت و پلیس و به یکدیگر.

منابع:

- ابوذری، مصطفی (۱۳۹۸)، تاثیر نقش سازمان های موثر در پیشگیری از وقوع جرم، ششمین کنفرانس ملی روانشناسی، علوم تربیتی و اجتماعی، بابل.
- امینی، ابراهیم (۱۳۹۷). بررسی نقش رسانه ها گروهی در کاهش جرائم با ورود به حوزه پیشگیری غیر کیفری، ششمین کنفرانس ملی حقوق و مطالعات قضایی، تهران.
- بوسجین، محسن (۱۳۹۶). نقش رسانه ها در بازتاب جرایم و انحراف جرم زا با رویکرد پیشگیرانه، اولین کنفرانس ملی حقوق و علوم سیاسی، تهران.
- جانفدا، الهام(۱۳۹۷). نقش رسانه های جمعی دیداری در پیشگیری ضوعی از وقوع جرم، دومین همایش بین المللی فقه و حقوق، وکالت و علوم اجتماعی، همدان
- جوکار، غلامعباس (۱۳۹۶). نقش رسانه ها در پیشگیری از آسیب های اجتماعی، همایش ملی علوم انسانی، تهران
- حبیب زاده ملکی اصحاب، افخمی حسین، نادریپور محمدرضا، بهربر سروش(۱۳۸۸). بررسی نقش دوگانه رسانه های جمعی در پیشگیری و وقوع جرایم-نشریه انتظام اجتماعی : دوره ۱ ، شماره ۲ .
- فرهمند، مجتبی (۱۳۹۷). نقش سواد رسانه در پیشگیری از جرائم زیست محیطی با محوریت پیشگیری جامعه مدار، همایش ملی آموزش سبز، حفظ محیط زیست و ارتقای سرمایه های اجتماعی، اصفهان
- کامرانی فر، سجاد(۱۳۹۴). شناسایی جرم و پیشگیری از وقوع جرم، نخستین کنگره بین المللی حقوق ایران، تهران
- محمودی، مرضیه (۱۳۹۷). نگاهی بر مکتب واکنش اجتماعی (بر چسب زنی) از منظر ادوین لمرت و هاوارد بکر، دومین همایش بین المللی حقوق علوم سیاسی و معارف اسلامی، تهران
- میرزایی، جمشید (۱۳۹۶). اقدامات پیشگیرانه از جرم، اولین کنفرانس بین المللی اقتصاد، مدیریت، حسابداری، علوم انسانی و بانکداری اسلامی، تهران
- همن، مهران (۱۳۹۵). بررسی نقش خود کنترلی در استفاده از رسانه های جمعی با محوریت پیشگیری نوین اجتماعی از اعتیاد، همایش ملی پیشگیری از اعتیاد، شاهین شهر

یوسفی، مینا (۱۳۹۶). نقش رسانه های جمعی در پیشگیری از بزه دیدگی سالمندان، اولین همایش ملی علوم اجتماعی، علوم تربیتی، روانشناسی و امنیت اجتماعی، تهران

Abdulsalam, I. (۲۰۱۶). Understanding attitudes towards computer use in the police department of Pakistan. *The Electronic Journal of Information Systems in Developing*

Burdace, A. (۲۰۱۷). Validation of the technology acceptance model for police. *Journal of Criminal Justice*, (۱)۳۳.

Feaury, B. (۲۰۱۷). Technology in policing: Experiences, obstacles and police needs. *Computer Law & Security Review*, ۲۸(۱).

Justin ,Nix. (۲۰۱۷)-Third-person perceptions, hostile media effects, and policing: Developing a theoretical framework for assessing the Ferguson effect-*Journal of Criminal Justice* July ۲۰۱۷.

Kocier, Musgrove, P. (۲۰۱۸). Police crime recording and investigation systems—A user's view. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, ۲۴(۱).

Mochiy, J. M. (۲۰۱۸). Risk Terrain Modeling for Strategic and Tactical Action. *Crime Mapping and Analysis News*, A police Foundation Publication.

Mousseau ,Vincent,(۲۰۱۹)-Management of crime scene units by Quebec police senior managers: Insight on forensic knowledge and understanding of key stakeholders-*Science & Justice* September ۲۰۱۹.

Nemounine, B. (۲۰۱۷). Measuring and testing the effectiveness of a spatial decision support system. *Proceedings of the Twenty- Seventh Hawaii International Conference on System Sciences*, ۲۷(۴).

Shjarback ,John A. (۲۰۱۷)-De-policing and crime in the wake of Ferguson: Racialized changes in the quantity and quality of policing among Missouri police departments-*Journal of Criminal Justice* May ۲۰۱۷.

The effect of social networks on the prevention of delinquency and crime

Author:

Mohsen Vafainejad

Abstract

This research was conducted with the aim of identifying the impact of social networks on delinquency and crime. According to the purpose, this research is one of applied research, and according to the method of data collection, this research is one of the types of field research and social survey and In terms of the analysis method, the current research is descriptive-analytical. The statistical population of this research includes ۲۲۰ citizens of Semnan city. The research tool is a questionnaire made by the researcher with ۴۳ questions, which includes the indicators of "educational", "culture-building", "social participation", "informing and raising awareness" of social networks and prevention. Descriptive and inferential statistics were used in SPSS software version ۱۸ to investigate the research questions in the society. The results showed that each unit of change in education can carry ۱۹,۵% change in the social prevention of crime at a significance level of ۰.۰۵. Also, each unit of change in the variable of social participation can bring ۳۴,۴% change in social prevention of crime at a significance level of ۰,۰۵. Also, each unit of change in culture formation can create a ۲۳,۱% change in social prevention of crime at a significance level of ۰,۰۵. to do Finally, each unit of change in information can create a ۴۱,۲% change in social crime prevention at a significance level of ۰,۰۵.

Key words: Cultivation, information, social prevention of crime.